

Magyari Tivadar

# A ragasztott ház (és még két kisregény)

Koinónia • 2015

© Magyar Tivadar, 2015

© Koinónia, 2015

Támogató a Romániai Magyar Demokrata Szövetség  
és a Communitas Alapítvány.



A Koinónia Könyvkiadó tagja az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének, a Magyar Gyerekkönyvkiadók Egyesülésének és a Romániai Magyar Könyves Céhnek.

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**  
**MAGYARI, TIVADAR**

**A ragasztott ház / Magyar Tivadar. - Cluj-Napoca : Koinónia, 2015**  
ISBN 978-973-165-106-4

821.511.141-32

A ragasztott  
ház

## Énya, épa és Bálint unokanagybáty

---

– Tricskó néni 1883-ban született, és 1901-ben, tizennyolc évesen hazudta először, hogy terhes. Én 1980-ban születtem, és 2001-ben, huszonegy évesen hazudtam, félig-meddig, mert én is elhittem, hogy terhes vagyok, száz évvel később, mint Tricskóné.

Van nekem egy gyermekkori, játékos ígéretem: ha megnövök, könyvet írok a ragasztott házról, ahol laktam a szüleimmel, Csubával meg veled, könyvet írok rólatok: apámról, az akadémikus professzorról, anyámról, a néprajz-skiccelőről és tájszócédulázóról – Csuba és én úgy szólítottuk egy idő után őket, hogy „épa” és „énya” – és rólad, Bálint, meg Mámáci néni-ről, fogadott nagymamámról, legjobb barátnőmről, a többiek-ről, apósról, anyósról, minden szomszédról, még Tiborjúról is, akit a legkevésbé szerettem, mert épa azt mondta róla, talán még óvoda lehettem, hogy Tiborjú „hányaveti”, akkor ezt valami nagyon rémesnek hittem.

– Apád még ma is szerkeszt tökök szócikkeket a nagyszótárba?

– Azt hiszem, kevesebbet, inkább a régebbieket írja újra, most, hogy már digitalizálják a nagyszótárt és felcuccolják az egészet az internetre.

- Apád: aki a nagy szavalónőről írt doktori disszertációt. Aki a fürdőkádja kávéján egyensúlyozva töltötte az ezerkilencszáznyolcvankilences decemberi forradalmat.

- Gonosz vagy, Bálint, bántod az öreget! - de szükségem van rád, hogy megírjam a könyvet a ragasztott házról, mert nem ismerek minden részletet. Te mettől meddig laktál nálunk?

- Én 1964-es vagyok. A kilencedik osztály előtt kerültem fel Kolozsvárra, tizennégy évesen. Ez azt jelenti: 1978-tól laktam nálatok. Akkor jutottam be, tudod, a kolozsvári 3-as számú suliba. Anyám nem akarta, hogy hajnalban ingázzak, busszal. Bentlakás nem került szóba, azt hiszem. Azelőtt kapták meg a szüleid a négyszobás lakást és felajánlották, lakjak náluk. Apád unokatestvérem, harmadik, csak nagybátyámnak néz ki, mert majdnem húsz év különbség van közöttünk. Nálatok laktam, Ágó, a középiskola alatt, aztán egyetemista koromban is, s még vagy három évet, kezdő mérnökként.

Már ott laktam, amikor te születted, olyan tizenhat éves lehettem. Anyád, ha kiugrott a boltig, rám mert hagyni téged. Ettől mind a ketten meg voltunk ijedve. Te üvöltöttél, én rémültem hívtam át Búzánét.

- Mámáci néninek hívtam, férjét meg Búzaelvtárs bácsinak. Énya születésem után hamar visszament dolgozni, akkor egyezett meg Mámáci nénivel, hogy vigyáz rám, nekik éppen jól jött az a kis pénz, mert Búzaelvtárs bácsi ismét kegyvesztett lett a pártnál, azt hiszem, az is maradt már végleg, valahol még dolgozott talán, aztán nyugdíjba ment.

- Az öreg nagyon rég, még az elején, valami nagykutya volt a pártnál. A negyvenes vagy az ötvenes években. Hol fent volt a polcon, hol lelökték onnan a saját elvtársai. Egyik

szomszéd mesélte, talán Hetfű János, de ő is korábbi lakóktól hallhatta, hogy egyik nap azt tudták róla, hogy nagy-nagy elvtárs – másnap éjjel már vitték is el, megbilincselve. Két nap múlva hazajött, bilincs nélkül. Akkor egy ideig megint nagy elvtárs lett. Az övék viszonylag jó lakás volt, emeleti, akárcsak a tiétek. Az emeletiek sokkal jobbak ott. Nagy szobák, több szoba. A földszintiek az udvarra nyílnak, legtöbbnek még előszobája sincs. Sokuknál a konyhát is a szoba egyik sarkában rendezték be. A kis fürdőszobákat, vagy inkább csak vécéfülkéket is úgy csinálták, hogy valamelyik szoba sarkát levágták, elfalazták. A legérdekesebb az Átláccó Zerge nénié volt: neki az előszobában volt a vécéje. Habár ő az emeleten lakott. Amikor beléptél hozzá, balra volt a fogas, jobbra a vécékagyló. De ezek a kis lyukak eredetileg, valami régebbi világban, üzletek és kisiparos műhelyek voltak. Nem lakások.

– Épa rögeszmésen foglalkozott Búzaelvtárs bácsiékkal: kínozta a gondolat, mi lehet ennek a bácsinak a fejében most – mármint akkor, a hetvenes, nyolcvanas években –, ennek a régi, visszavonult, már nyugdíjas pártaktivistának a fejében, mit tud ez a mai dolgokról, például róla, az ő tevékenységéről – mindent? semmit? valamit? –, mit szól ahhoz, milyen rémes kimenetele lett az egész kommunizmusnak meg a nemzetiségi politikának? –, de Búzaelvtárs bácsi úgy jött-ment, mosolygott, mindig egyformán nyugisan, úgy köszönt, mintha nem tudná, hogy épa zseniális irodalmár, mintha épa nem volna közismert, meg minden, ami ezzel jár: „Jó napot kívánok, Becsedek úr!”

– Ágó, élnek még ezek az emberek?

– Rajtunk kívül már csak az apósoméék. Miután Tricskó néni meghalt száztizenöt évesen – vagy másik számítás

szerint kilencvenöt évesen –, Átláccó Zergike lett a legöregebb az udvarban, azután elég sokáig élt, még Krümpfle Rözsébetet is túlélte. Gyla bácsi és Husika néni pár év különbséggel mentek el, Mámáci néni is csak három évvel élte túl Búzaelvtárs bácsit.

– Az öreg Gyla mikor szabadult?

– Gyla bácsi halála előtt egy-két évig már nem volt házi őrizetben, talán azért, mert letöltötte a büntetését, vagy inkább azért, mert akkor már nem bajlódtak a homoszexuálisokkal.

– Biztos emlékszel, Átláccó Zergike naponta elment egy temetésre. Volt nap, hogy kettőre is. Kinézett egy halálesestet az újságból, és a megadott órára kiment a temetőbe. Teljesen idegen emberek temetésére.

Mikor odaköltöztem hozzátok, Csuba olyan hároméves lehetett, te meg se voltál születve. A szüleid figyeltek, hogy nekem mindenem meglegyen: fűtés, kaja, meleg víz a kazánban, vasalt ing. Apád tanított meg nyakkendőt kötni. S amikor nagyobb lettem, külön szobát kaptam. Szóltak, hogy be kell venni az orvosságot, ha beteg voltam. Anyád naponta megkérdezte, mi újság a suliban. Andor bátyám néha érdeklődött, mit tanulunk törciből vagy magyarból, de alig hallgatta meg, hogy erre mit felelek. Belekezdett egy hosszú előadásba annak kapcsán. Anyád sose figyelt ilyenkor rá, tett-vett, közbeszólt másról, mintha apád nem is beszélne. Apád nem hallgatott el. Lökte tovább az előadását. Egyszerre ketten beszéltek. Ez gyakran előfordult.

– Ma is folyton egymásra beszélnek, nyugodtan, fel se emelik a hangjukat, nem is akarják túlbeszélni a másikat, csak mondják a magukét, legtöbbször egyszerre szólnak, mi választhatunk, melyiket akarjuk hallgatni, olyan, mint

a tévé vagy az internet: lehet választani a műsorok közül. Csak Jancsika képes a kis pihent agyával mind a kettőjükre figyelni.

– Anyád talán már az első nap szólt nekem, ne mondjam neki, hogy „Nancsa néni”, hanem tegezzem, hogy „Nancsa”. Viszont apád azóta is nekem „Andor bátyám”: őt magázom, soha nem jutott eszébe, hogy tegeződjön velem. Hetfű Jánost is tegezhettem, amikor már nagyobb fiú voltam. Jó, persze kollégák lettünk a szikragyárban. Úgy mondom neki most is, hogy „szervusz, Jancsi bátyám”.

– A szüleink úgy tanítottak, hogy „édesapámnak” és „édesanyámnak” szólítsuk őket: apám mondta, távolról székely származásúak, tehát székelyek vagyunk, a széke-lyek – olvassuk csak Tamásit! – így szólítják a szülőket, s mi ezt tartottuk is, de ahogy kamaszodtunk, rövidült a megszólítás, egyszer „ésapa” meg „ésanya” lett, aztán, nagy bánatukra vagy sem, nem nyilatkoztak erről, szerintem apámat zavarhatta, anyámat nem, ennyi maradt: „épa” és „énya”.

– Hogy hívták azt a pasast, aki folyton megjelent Andor bátyámnak álmában? És mindig megijedt tőle. Utána szarta össze magát napokig.

– Épának néha Gaál Gábor, néha meg Balogh Edgár szokott megjelenni álmában. A legborzalmasabb az volt, amikor egyszerre mind a ketten. Mostanában is megtörténik, és tényleg, először nagyon megrémül álmában, mert azok ilyenkor beszélnek hozzá valamit, személyesen, valami nagyon-nagyon fontosat mondanak neki a világról, az országról, róla önmagáról, mit tudom én! – üzeneteket bíznak rá, tanácsaik vannak, de mire épa felébred, soha nem emlékszik arra, hogy mit mondtak, és töri az eszét rajta napokig,



ideges. Ez a lökötség egyetemi éveiből maradt vissza, akkor kezdődött. Gaál Gábor már épa gyermekkorában sem élt, Balogh Edgár meg most halt meg valamikor nyolcvan-kilenc után.

- Az iskolában a tanáraink ismerték a szüleid. Tudták, Becsedek Andornál, a szerkesztőnél lakom. Ki voltak ettől ájulva. Kérdezték, tényleg unokaöccse vagyok-e. Jött két tanárnő az egyetemről egy csomó egyetemistával. Rajtunk tanultak tanárok lenni. Súgta ennek a két tanárnőnek a mi osztályfőnökünk, én meghallottam, hogy kiknek vagyok a rokona. Becsedek Andornak és Becsedek Nancsának.

- Rosszul emlékszel, vagy az osztályfőnököd nem tudta: ényát nem Becsedek Nancsának hívják, a leánykori nevét használta mindig: Petyete-Szabó Nancsa. Amikor összeházasodtak, a hetvenes évek elején egy feleség, némi körülményeskedés közepette megtarthatta a korábbi családnevét: ényának ez úgy sikerült, hogy épa akkori főszerkesztője - vagy egyetemi professzora? már nem tudom - felhívta az érdeklőket Bidon elvtársat a megyétől, vagy Berbeko elvtársat, vagy Barácz elvtársat, mindegy, az intézkedett: énya megtarthatta ősi családnevét.

- Édesapád évek óta nagy munkában volt. Minden erről szólt. Úgy mondta, hogy a disszertációját írja. Doktorátust. Hogy hívják azt a szavalónőt, akiről írta azt a dolgozatát?

- Tessitori Nóra. Épa az egyetem után beiratkozott doktorátusra, és a tanáraink nekik, már korábban is mint diákoknak, folyton azt tanácsolták, később az én időmben nekünk is, hogy mindegyiküknek legyen egy saját szerzője, történelmi személyisége az erdélyi múltból, lehetőleg a két világháború közötti időkből, akihez ő nagyon ért, ismeri minden ágát-bogát a művének, életének, még az ösz-

szes anekdotát is úgy, hogy abban a témában csak ő tudjon labdába rúgni. Épának, nem tudom, hol késett, hol tártotta el a száját, mert ő, tudod te is, amúgy könyöklős fajta – s nem akarok rákérdezni, mert kétórás választ ad –, szóval épának a sok személyiség közül, egy kiadott listáról Kőmíves Nagy Lajos jutott. Ez is egy ilyen erdélyi mindentudó volt, főleg színháztörténeti alak, viszont épa kevesellte: mások elvitték Benedek Eleket, Kuncz Aladárt, Jancsó Elemért meg ilyeneket, és ott valamelyik tanár lelket öntött bele, buzdította, hogy Kőmíves Nagy Lajos is méltó téma, s nyisson a kutatásaiban egy mellékszálát: szánjon egy-két fejezetet Kőmíves Nagy Lajos feleségének is, a színésznőnek, Tessitori Nórának.